

Національна академія внутрішніх справ України. К., 2005. 455 с.

2. Коваль Л. В. Административно-деликтное отношение. К.: Головное изд-во издательского объединения «Вища школа», 1979. С. 40.

3. Поспелова Л.И. Проблемы кодификации административно-деликтного законодательства: дисс. канд. юрид. наук: 12.00.14. М., 2001. С.147.

4. Самбор М. А. Адміністративно-деліктні правовідносини: окремі погляди на поняття та зміст. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. №6. С. 38.

5. Про ратифікацію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах: Закон України від 11 серпня 2013 року № 677-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-17#Text>

6. Дрозд О. Ю. Удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності в контексті міжнародного досвіду. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. №2 (8). С. 89.

7. Денисенко В. В. Теория административно-деликтных отношений : автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.14. Санкт-Петербург. URL: <http://www.disserscat.com/>

REFERENCES:

1. Kolpakov, V. K. (2005). Deliktnyi fenomen v administrativnomu pravi Ukrainy. [Tort phenomenon in the administrative law of Ukraine]. Doctor's thesis. K: Natsionalna akademiiia vnutrishnikh sprav Ukrainy [in Ukrainian].

2. Koval, L. V. (1979). Admystrativno-delyktnoe otnosheniye. [Administrative and tort relations]. K.: Holovnoe yzd-vo yzdatelskoho obyedyneniya «Vyshcha shkola» [in Russian].

3. Pospelova, L.Y. (2001). Problemy kodyfikatsyy admystrativno-delyktnoho zakonodatelstva. [Problems of codification of administrative and tort legislation]. Candidate's thesis. Moskva [in Russian].

4. Sambor, M. A. (2014). Administrativno-deliktni pravovidnosyny: okremi pohliady na poniattia ta zmist. [Administrative-tort legal relations: separate views on the concept and content]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 6, 38 [in Ukrainian].

5. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro vzaiemnu administrativnu dopomohu v podatkovykh spravakh. [On ratification of the Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matters]. (2013, August 11). *Zakon Ukrainy vid 11 serpnia 2013 roku № 677-VI*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-17#Text> [in Ukrainian].

6. Drozd, O. Yu. (2015). Udoskonalennia administrativno-yurysdyktsiinoi diialnosti v konteksti mizhnarodnoho dosvidu. [Improving administrative and jurisdictional activities in the context of international experience]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, 2 (8), 89. [in Ukrainian].

7. Denysenko, V. V. Teoriya admystrativno-delyktnykh otnosheni. [Theory of administrative-tort relations]. Extended abstract of doctor's thesis. Retrieved from: <http://www.disserscat.com/> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 17.12.2019

УДК: 342.95 (477)

Полянський Антон Олександрович,
кандидат юридичних наук,
здобувач Університету сучасних знань

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Наголошено, що враховуючи ту суспільну місію, що виконують судово-експертні установи та правоохоронні органи, а також виходячи із цілей та завдань взаємодії між цими суб'єктами, до критеріїв оцінювання досліджуваної взаємодії віднесено такі: 1) стан нормативно-правового забезпечення взаємодії; 2) стан досягнення цілей взаємодії; 3) економічна ефективність – критерій на підставі якого визначається співвідношення отриманих результатів та витрачених на це ресурсів; 4) відповідність організаційно-інституційної структури механізму взаємодії її завданням; 5) вплив взаємодії на оновлення та удосконалення форм і методів судово-експертної та правоохоронної діяльності; 6) вплив взаємодії на якість та ефективність правоохоронної діяльності; 7) вплив взаємодії на стан матеріально-технічного, науково-методичного, інформаційно-аналітичного та кадрового забезпечення правоохоронної діяльності; 8) рівень задоволеності якістю та результативністю взаємодії працівниками судово-експертних установ і правоохоронних органів.

Наголошено на тому, що оцінювання ефективності взаємодії судово-експертних установ та правоохоронних органів є важливим та необхідним елементом управління нею. Для того, щоб дане оцінювання мало практичну цінність, в його основу мають бути покладені відповідні критерії, тобто такі, що дозволяють реально визначити стан якості, дієвості та результативності досліджуваної взаємодії. Визначений у статті перелік критеріїв оцінки взаємодії судово-експертних установ та правоохоронних органів, не має виключного характеру, втім він є найбільш оптимальним, оскільки дозволяє з'ясувати найважливіші показники ефективності даної взаємодії і не враховує її несуттєві аспекти.

Ключові слова: критерії, оцінювання, взаємодія, правоохоронні органи, судово-експертні установи.

Polyansky A. CRITERIA FOR EVALUATION OF EFFICIENCY OF INTERACTION OF JUDICIAL EXPERT

Випуск 7. Спецвипуск. 2019

INSTITUTIONS WITH LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

It is emphasized that taking into account the public mission performed by forensic institutions and law enforcement agencies, as well as based on the goals and objectives of interaction between these entities, the criteria for assessing the studied interaction include the following: 1) the state of regulatory interaction; 2) the state of achievement of the goals of interaction; 3) economic efficiency - a criterion on the basis of which the ratio of the results obtained and the resources spent on it is determined; 4) compliance of the organizational and institutional structure of the mechanism of interaction with its tasks; 5) the impact of interaction on the renewal and improvement of forms and methods of forensic and law enforcement activities; 6) the impact of interaction on the quality and effectiveness of law enforcement; 7) the impact of interaction on the state of material and technical, scientific and methodological, information and analytical and staffing of law enforcement activities; 8) the level of satisfaction with the quality and effectiveness of interaction between employees of forensic institutions and law enforcement agencies.

It is emphasized that assessing the effectiveness of the interaction of forensic institutions and law enforcement agencies is an important and necessary element of its management. In order for this assessment to have practical value, it should be based on appropriate criteria, ie those that allow you to really determine the state of quality, effectiveness and efficiency of the studied interaction. The list of criteria for assessing the interaction of forensic institutions and law enforcement agencies is not exclusive, but it is the most optimal, as it allows to determine the most important indicators of the effectiveness of this interaction and does not take into account its insignificant aspects.

Keywords: criteria, evaluation, interaction, law enforcement agencies, forensic institutions.

Постановка проблеми. Оцінювання є важливим інструментом соціального, зокрема державного управління. У контексті досліджуваної проблематики сутнісний зміст оцінювання становить аналітична роботи суб'єкта оцінювання, що здійснюється задля з'ясування відповідності реально отриманих результатів взаємодії, поставленим цілям та завданням; визначення корисності та дієвості взаємодії як засобу забезпечення якісного та ефективного виконання правоохоронною системою в цілому та окремими її структурними елементами (зокрема правоохоронними органами, судово-експертними установами) покладених на них завдань та функцій, а також як засобу забезпечення цілісності та єдності даної правоохоронної системи, злагодженості її функціонування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання взаємодії судово-експертних установ з правоохоронними органами у своїх наукових працях розглядали: О.В. Федорчак, О.А.Таньчук, В.Я.Малиновский, Л.Л. Приходченко, В.Д. Бакуменко, О. І. Гриценко, О. А. Шаповал, Д. В. Сухінін, К. Г. Вайс та багато інших. Втім, незважаючи на чималу кількість наукових здобутків, в юридичній літературі відсутні комплексні дослідження, присвячені проблематиці оцінювання ефективності взаємодії судово-експертних установ з правоохоронними органами.

Метою статті є визначити критерії оцінювання ефективності взаємодії судово-експертних установ з правоохоронними органами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Попре велику кількість наукових точок зору з приводу сутності, ролі та значення оцінювання у системі державного управління, як в цілому, так і в її окремих проявах, аспектах, не можна сказати, що наукові думки суттєво різняться з цього приводу. Однак існують інші проблеми, пов'язані з оцінюванням. Так, О. В. Федорчак у своїх працях зазначає, що оцінка ефективності державного управління представляє собою самостійну та складну проблему теорії державного управління. Складність цієї проблеми полягає у тому, що на практиці важко оцінити діяльність органів державної влади; чітко окреслити, які саме чинники мають безпосередній вплив на цю категорію; у державному секторі відсутній єдиний показник результату, яким є для комерційних структур прибуток; досить складно безпосередньо виміряти й охарактеризувати результат діяльності; неможливо прослідкувати однозначну залежність між конкретними затратами, результатами та наслідками цієї діяльності; існує суттєвий часовий лаг між затратами та результатами роботи установ державного управління. Окрім того, проблемними моментами є недостатньо розвинений запит на оцінювання органів державної влади; підміна терміну «оцінювання» термінами «контроль», «моніторинг», «аудит»; острах у державних службовців критики, покарання, звільнення, якщо діяльність буде оцінюватися; недостатні навички у сфері оцінювання. Спроби запровадити ті чи інші критерії, показники, моделі оцінювання системи державного управління спричиняють низку проблем, що стосуються складностей застосування, вимірювання, необґрунтованого спрощення моделей. Окрім того, методи та моделі оцінювання відрізняються між собою отриманими результатами, що часто призводить до виникнення управлінських помилок. Внаслідок цього, на сьогодні серед науковців відсутня єдина думка щодо методології оцінювання системи державного управління. Часто навіть висловлюється гіпотеза про неможливість її оцінки. [1]. О. А. Таньчук констатує, що існує досить багато методологічних підходів до оцінки публічного управління. Незважаючи. Втім, незважаючи на це, доводиться наявною є несформованість методологічної бази та відсутність комплексної методики ґрунтовної оцінки ефективності публічного управління. Немає чітко визначених критеріїв оцінки, що призводить зазвичай до описовості та фрагментарності оцінки публічного управління. Новий публічний менеджмент ґрунтується на концепції управління за результатами, але й ця концепція вимагає суттєвого доопрацювання. Зокрема, йдеться про необхідність поєднання оцінки як результату, так і процесу діяльності органів публічної влади [2].

Критерії, зазначає В. Я. Малиновский, – це стандарти оцінок для суджень про «сприятливість» проєктованих наслідків кожної з альтернатив. Критерії застосовуються для оцінки наслідків, а не альтернатив. На думку науковця можна вирізнити такі основні критерії: законність, політична прийнятність, економічна доцільність, придатність до втілення в життя, можливість удосконалення [3, с.254]. Ю. П. Сурмін та В. П. Троне під критерієм вбачають ознаку, на основі якої проводиться оцінка, визначення або класифікація чогось; мірило, вимірювання показників якості, діяльності, функціонування, структури, ефективності, ієрархії тощо; цінності або

стандарти, якими керуються, коли ухвалюють рішення або аргументують думки, вчинки у сфері державного управління. Критерії, стверджують науковці, повинні відповідати ряду вимог, а саме таким: критичність, тобто критерій повинен бути чутливим до зміни альтернатив, які він оцінює; повнота, тобто здатним визначати ступінь досягнення загальної мети, охоплювати всі важливі аспекти проблеми, мати інтегральний характер; вимірність, тобто бути або кількістю (мати розмірність), або якістю (порівняння в чомусь), бажано, щоб ці чинники визначалися без суттєвих затрат часу, фінансів і зусиль; дієвість, коли головним у виборі є дія, то і критерій повинен слугувати цій меті, але треба не забувати про багато питань нетехнічного характеру, які можуть зробити вибір критерія недейовим з міркувань політичних, соціальних, моральних тощо; і нарешті розмірність критерія [4, с.357]. За О. Ю. Оболенським, критерій у загальноновизнаному розумінні являє собою певну кількісну або якісну ознаку, на підставі якої оцінювання факт, матеріальний чи духовний об'єкт, здійснюється оцінювання будь-яких явищ, проявів функціонування матеріальних та нематеріальних суб'єктів, класифікація предметів матеріального та духовного світу, це фактично «мірило», за яким виробляються ставлення і думка щодо доцільності та ефективності функціонування певного суб'єкта. Для систем управління критерій має визначати ефективність управління, тобто оцінювати прояви управління, завдяки аналізу яких можна визначати рівень і якість управління та надання послуг, його відповідність потребам суспільства. Саме врахування якості вирізняє критерії управління серед інших показників, що вимірюють тільки кількісні показники відповідних ознак, проявів тощо. Взагалі, наголошує автор, критерії пов'язані з поняттям ефективності, трансформують його в себе через певні уточнення та визначення, віддзеркалюють співвідношення між отриманими соціальними результатами та витратами на їх досягнення [5, с.402-403]. О.Ю. Оболенський, розмірковуючи про конкретні критерії оцінювання ефективності державної служби, виокремлює три їх групи а) критерії функціональної оцінки (цілеспрямованість організації і функціонування певної підсистеми державного апарату та її структур, що полягає у відповідності їх управлінських впливів цілям, які об'єктивно формуються суспільством; витрати часу на вироблення управлінських рішень та їх реалізацію; 3) стиль функціонування підсистеми державною апарату, тобто форми і методи вирішення управлінських проблем, а також оптимальний набір структурних елементів цієї підсистеми; складність структури підсистеми державного апарату); б) критерії витратної оцінки (матеріальні, фінансові, кадрові, інтелектуальні, інформаційні та інші втрати на функціонування державною апарату) в) критерії спеціальної ефективності (компетенція органів, професіоналізм державних службовців, розподіл прав і повноважень між структурними підрозділами та їх працівниками, інші питання організації та функціонування державної служби). Підсумовуючи, О.Ю. Оболенський наголошує, що, що запропоновані три групи критеріїв (функціональної оцінки, витратної оцінки та спеціальної ефективності) охоплюють усі аспекти функціонування державною апарату, його складових, а також державної служби. У сукупності вони розкривають цілісність такої оцінки, а окремо оцінки тих чи інших проявів функціонування державного апарату. Системне застосування зазначених критеріїв дозволить оцінити рівень організації державного апарату, органів державної влади та їх структурних підрозділів, державної служби і окремих державних службовців [5].

Л. Л. Приходченко, досліджуючи критерії ефективності державного управління, тлумачить їх як підстава для оцінки якісної, сутнісної характеристики управлінської діяльності окремого посадовця чи органу влади в цілому. Критерії ефективності застосовуються до засобів і форм досягнення поставленої мети. В державному управлінні означені критерії зауважує Л. Л. Приходченко, є мірою досягнення об'єктом управління бажаного стану, слугують для оцінки рівня і якості надання послуг, їх відповідності потребам суспільства. Критерії ефективності державного управління віддзеркалюють співвідношення між отриманими соціальними продуктами (задоволенням потреб) та витратами на їх досягнення [4, с.358]. В. Д. Бакуменко тлумачить критерії в управлінні як мірила оцінки, найбільш істотні, часто комплексні показники, що дають змогу визначити, класифікувати, оцінити ті чи інші значущі аспекти управлінської діяльності. Критерії управління характеризують ту чи іншу якість управління, можуть бути вибрані з позицій окремо взятого індивіда, групових інтересів, інтересів усього суспільства. Науковець класифікує критерії управління як локальні та інтегральні. Локальним називається критерій, що використовується при оцінці діяльності окремих ланок системи. Інтегральними називаються критерії, що являють собою комбінацію локальних критеріїв. Вони базуються на розумінні безумовності зв'язків між багатьма аспектами (елементами, відносинами) й об'єднують часом досить велику кількість локальних критеріїв [4, с.357].

Отже, усе вище викладене щодо ролі та значення критеріїв оцінювання у повній мірі стосується й оцінювання взаємодії судово-експертних установ з правоохоронними органами. Саме критерії виступають тим мірилом, на підставі якого визначається продуктивність та корисність зазначеної взаємодії. Проблема критеріїв оцінювання досліджуваної взаємодії полягає у тому, що на сьогодні відсутній чітко визначений офіційних перелік критеріїв за якими має здійснюватися означене оцінювання. Натомість існують підходи до оцінювання діяльності окремих правоохоронних органів, а також до оцінювання стану реалізації деяких стратегій програм. Так, для прикладу, накази МВС «Про встановлення індикаторів, за якими здійснюється проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції України» від 09.11.2018 № 900 визначено, що проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції України здійснюється за такими індикаторами: стан злочинності; результативність діяльності органів та недоліки поліцейської діяльності; довіра до поліції та стосунки з населенням [6]. При цьому рівень довіри населення поліції, стан їх партнерських відносин визначається за такими критеріями як: динаміка довіри населення до територіальних управлінь Національної поліції; оцінка громадянами почуття власної безпеки в районі проживання; оцінка рівня корупції у підрозділах поліції; рівень задоволеності

потерпілих і свідків злочинів роботою поліції при їх виклику і первинному контакті на місці події; оцінка оперативності реагування поліції на повідомлення про злочини, ефективності роботи з протидії злочинності; оцінка роботи поліції приватними підприємцями; оцінка роботи поліції малим і середнім бізнесом; оцінка роботи поліції великим бізнесом та іноземними компаніями. При цьому ключовими показниками роботи поліції з бізнес-середовищем є: динаміка довіри до територіальних управлінь Національної поліції; оцінка ефективності роботи поліції; наявність фактів втручання в роботу комерційних структур; оцінка сприйняття рівня корупції в підрозділах поліції [7]. Також можна відзначити Стратегію розвитку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 року, критеріями оцінювання результатів якої є: нормативно-правове врегулювання судово-експертної діяльності й створення умов для належного та ефективного судово-експертного забезпечення правосуддя; удосконалення існуючих і розробка нових методик, методів експертного дослідження; покращення матеріально-технічної бази та ресурсного забезпечення; відповідність наукових здобутків вчених-працівників Експертної служби МВС новітнім напрямкам наукового пошуку в галузі судової експертизи; удосконалення процедур надання нових видів платних послуг; розширення форм співпраці працівників з судово-експертними установами країни, фахівцями вітчизняного та європейського науково-освітнього простору; підвищення рівня професійної компетентності працівників Експертної служби МВС; якісно новий рівень управління Експертною службою МВС; ефективна міжнародна співпраця; підвищення якості підготовки висококваліфікованих фахівців на засадах інтеграції освіти, науки та інновацій [8].

Спираючись на вище викладене, враховуючи ту суспільну місію, що виконують судово-експертні установи та правоохоронні органи, а також виходячи із цілей та завдань взаємодії між цими суб'єктами, вважаємо, що критеріями оцінювання досліджуваної взаємодії мають бути такі:

1) стан нормативно-правового забезпечення взаємодії. Важливість даного критерію обумовлена тим, що на сьогодні практично відсутнє спеціальне нормативно-правове підґрунтя з питань взаємодії судово-експертних установ та правоохоронних органів, як наслідок немає чітко сформованих вимог щодо принципів, завдань, порядку, форм та методів взаємодії, її координації. Даний критерій має стати мірилом повноти та актуальності законодавчих засад взаємодії;

2) стан досягнення цілей взаємодії. Тобто оцінці мають бути піддані результати взаємодії, досягнуті за певний період, з точки зору їх відповідності очікуваним (або запланованим) результатам. Застосування даного критерію дозволяє з'ясувати чи вірно визначені та розвиваються вектори взаємодії, чи має вона необхідну динаміку і продуктивність. Важливість означеного критерію полягає у тому, що саме він дає зрозуміти чи потрібна дана взаємодія взагалі, чи приносить вона ту користь, яку від неї очікують;

3) економічна ефективність – критерій на підставі якого визначається співвідношення отриманих результатів та витрачених на це ресурсів. Оцінювання за даним критерієм дозволяє з'ясувати чи доцільною є взаємодія за тими або іншими напрямками, чи раціональним є під час її здійснення використання фінансових та матеріально-технічних ресурсів. Особливе значення даного критерію обумовлене тим, що діяльність суб'єктів досліджуваної взаємодії забезпечується за рахунок державного бюджету.

4) відповідність організаційно-інституційної структури механізму взаємодії її завданням. Оцінювання за даним критерієм покликане визначити, чи здатні підрозділи взаємодіючих сторін, на які покладені відповідні обов'язки щодо здійснення досліджуваної взаємодії, належним чином її реалізовувати, зокрема забезпечувати її змістовність, інтенсивність та динаміку;

5) вплив взаємодії на оновлення та удосконалення форм і методів судово-експертної та правоохоронної діяльності;

6) вплив взаємодії на якість та ефективність правоохоронної діяльності;

7) вплив взаємодії на стан матеріально-технічного, науково-методичного, інформаційно-аналітичного та кадрового забезпечення правоохоронної діяльності;

8) рівень задоволеності якістю та результативністю взаємодії працівниками судово-експертних установ і правоохоронних органів;

Висновки. Підсумовуючи вище викладене наголосимо на тому, що оцінювання ефективності взаємодії судово-експертних установ та правоохоронних органів є важливим та необхідним елементом управління нею. Для того, щоб дане оцінювання мало практичну цінність, в його основу мають бути покладені відповідні критерії, тобто такі, що дозволяють реально визначити стан якості, дієвості та результативності досліджуваної взаємодії. Означений вище перелік критеріїв оцінки взаємодії судово-експертних установ та правоохоронних органів, не має виключного характеру, втім нашу думку він є найбільш оптимальним, оскільки дозволяє з'ясувати найважливіші показники ефективності даної взаємодії і не враховує її несуттєві аспекти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Федорчак О. В. Оцінювання діяльності обласних державних адміністрацій на основі збалансованої системи показників. *Демократичне врядування*. 2012. Вип. 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2012_10_15
2. Таньчук О. А. Основні підходи до оцінювання ефективності публічного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 3. С. 63-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_3_11
3. Малиновський В. Я. Державне управління: Навчальний посібник - Вид. 2-ге, доп. та перероб.- К.: Атіка, 2003. 576 с.
4. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М.

Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.

5.Оболеньський О. Ю. Державна служба : підручник / О. Ю. Оболеньський. К. : КНЕУ, 2006. 472 с.

6.Наказ МВС «Про встановлення індикаторів, за якими здійснюється проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції України» від 09.11.2018 № 900 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1358-18#Text>

7.Концепція «100 днів якості Національної поліції України» URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/avakov/564cefc6b8aa2/>

8.Наказ МВС «Про затвердження Стратегії розвитку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 року та Плану заходів щодо її реалізації» від 15.03.2017 р. N 229 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS717>

REFERENCES:

1.Fedorchak, O. V. (2012). Otsiniuvannia diialnosti oblasnykh derzhavnykh administratsii na osnovi zbalansovanoi systemy pokaznykiv. [Estimation of activity of regional state administrations on the basis of the balanced system of indicators]. *Demokratychnе vriaduvannia*, 10. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2012_10_15 [in Ukrainian].

2.Tanchuk, O. A. (2015). Osnovni pidkhody do otsiniuvannia efektyvnosti publichnoho upravlinnia. [Basic approaches to evaluating the effectiveness of public administration]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, 3, 63-71. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_3_11 [in Ukrainian].

3.Malynovskyi, V. Ya. (2003). Derzhavne upravlinnia: Navchalnyi posibnyk. [Public Administration: Textbook]. Vyd. 2-he, dop. ta pererob. K.: Atika [in Ukrainian].

4.Kovbasiuka, Yu. V., & Troshchynskoho, V. P., & Surmina, Yu. P. (2010). Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia. [Encyclopedic dictionary of public administration]. K. : NADU [in Ukrainian].

5.Obolenskyi, O. Yu. (2006). Derzhavna sluzhba : pidruchnyk. [State service: textbook]. K. : KNEU [in Ukrainian].

6.Pro vstanovlennia indykatoriv, za yakymy zdiisniuietsia provedennia otsinky rivnia doviry naselennia do Natsionalnoi politsii Ukrainy. (2018). [On the establishment of indicators for assessing the level of public confidence in the National Police of Ukraine]. Nakaz MVS vid 09.11.2018 № 900. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1358-18#Text> [in Ukrainian].

7.Kontseptsiia «100 dniv yakosti Natsionalnoi politsii Ukrainy». [The concept of "100 days of quality of the National Police of Ukraine"]. Retrieved from: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/avakov/564cefc6b8aa2/> [in Ukrainian].

8.Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku Ekspertnoi sluzhby Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy na period do 2020 roku ta Planu zakhodiv shchodo yii realizatsii. (2017). [On approval of the Development Strategy of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for the period up to 2020 and the Action Plan for its implementation]. Nakaz MVS vid 15.03.2017 r. N 229. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS717> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 17.12.2019

УДК

Рубцова Ірина Михайлівна,
аспірант кафедри конституційного та адміністративного права
Національного авіаційного університету

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНИХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

В даній науковій статті автором здійснено загальну характеристику окремих видів попереджувальних адміністративно-правових заходів охорони атмосферного повітря.

Ознаками, які характерні для попереджувальних адміністративно-правових заходів охорони атмосферного повітря є: - наявність правового припущення щодо можливості порушення норм приписів; - не передбачає настання для суб'єкта по відношенню до кого вони застосовані настання юридичних наслідків персоналізованого та майнового характеру; - здійснюється як імператив; - є сукупністю правових засобів; - застосовує суб'єкт владно-управлінських повноважень; - застосовуються за відсутності самого факту вчинення правопорушення; - є суто мірами індивідуальної превенції, тобто застосовуються до конкретних учасників відносин; - юридичною підставою для вжиття даного виду державно-примусових заходів є закріплена в положеннях Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та інших законодавчих актах правова презумпція можливості порушення відповідних норм, які охороняються.

Визначено, що попереджувальні адміністративно-правові заходи охорони атмосферного повітря - це система правових засобів, які використовують суб'єкти, які наділені владно-управлінськими повноваженнями з метою попередження порушення норм, якими урегульовано відносини у галузі охорони атмосферного повітря.

Запропоновано адміністративно-запобіжні заходи охорони атмосферного повітря поділити за наступними критеріями: 1) залежно від вибору правового засобу охорони атмосферного повітря: - нормування; - стандартизація; - планування; - експертиза; - проектування; 2) залежно від суб'єкта: - суб'єкти господарювання приватного права; - суб'єкти господарювання